CYFARFOD	**Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio**
DYDDIAD	**10 Hydref 2024**
TEITL	**Cyd Bwyllgor Corfforedig y Gogledd – Sefydlu Is Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio**
Amcan	**Enwebu aelodau ar gyfer yr Is Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio**
ARGYMHELLIAD	**1. Bod y Pwyllgor yn enwebu un cynghorydd i wasanaethu ar Is Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd ac un cynghorydd i weithredu fel dirprwy ar gyfer yr aelod hwnnw.** **2. Bod y Pwyllgor yn penderfynu a yw'n dymuno enwebu Aelod Lleyg i Is Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd.**
AWDUR	**Ian Jones** **Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth**

1. **Cefndir**

1.1 Mae’r adroddiad yn ymwneud â sefydlu is Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (‘PLlA’) ar gyfer Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd (‘y CBCG ’) ac enwebu aelodau i wasanaethu arno. Gofynnwyd i'r Cyngor enwebu aelodau'r Pwyllgor i wasanaethu ar PLlA y CBCG. Y rheswm am yr adroddiad hwn yw ceisio enwebiadau gan y Pwyllgor.

2. Manylion yr adroddiad

2.1 Roedd Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforaethol y Gogledd 2021 (‘y Rheoliadau’) yn darparu ar gyfer creu’r CBCG yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (‘Deddf 2021’).

2.2 . Darparodd Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 y dylai pob prif gyngor yng Nghymru gael is Bwyllgor Archwilio. Cafodd y pwyllgorau hyn eu hailenwi’n ddiweddarach gan Ddeddf 2021 yn Bwyllgorau Llywodraethu ac Archwilio.

2.3. Mae'r Rheoliadau'n darparu bod yn rhaid i'r CBCG gael ei PLlA ei hun. Rhaid i'r PLlA gynnwys traean o'i aelodaeth yn aelodau lleyg.

2.4. Mae'r CBCG wedi penderfynu creu PLlA. Bydd naw aelod ar y PLlA. Bydd yr aelodaeth yn cynnwys chwe chynghorydd, un o bob un o'r cynghorau cyfansoddol, a thri aelod lleyg. Y cworwm ar gyfer y PLlA fydd saith. Bydd cworwm yn bodoli pan fydd cynghorydd o bob un o’r cynghorau cyfansoddol ynghyd ag un aelod lleyg yn bresennol.

2.5. Disgwylir i'r PLlA gyfarfod yn chwarterol a disgwylir i bob cyfarfod bara tua dwy awr. Bydd cyfarfodydd yn cael eu cynnal yn rhithwir.

2.6. Mae’r PLlA yn dymuno penodi aelodau o Bwyllgorau Llywodraethu ac Archwilio presennol y cynghorau cyfansoddol. Gofynnwyd i bob un o’r cynghorau cyfansoddol enwebu cynghorydd o’i Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ei hun fel ei brif enwebai ynghyd ag ail gynghorydd i weithredu fel dirprwy er mwyn gallu cyflawni cworwm pan nad yw’r prif enwebai ar gael.

2.7. Mae hefyd wedi gofyn i bob un o’r cynghorau cyfansoddol a fyddai’n dymuno enwebu aelod lleyg i wasanaethu ar y PLlA. Mae Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol wedi caniatau talu lwfans penodol i aelodau lleyg ar yr Is Bwyllgor yn yr un modd ac aelodau lleyg Pwyllgorau Llywodraethu eraill . Penderfynodd y CBCGC fabwysiadu trefn talu fesul awr.

2.8. Os bydd mwy o enwebiadau o’r cynghorau cyfansoddol na’r tri sy’n ofynnol, yna bydd y CBCGC yn dewis aelodau lleyg ar sail eu crynodebau.

2.9. Atodir i'r adroddiad hwn fel Atodiad 1 ddogfen a gynhyrchwyd ar ran y CBCG sy'n cynnwys disgrifiad rôl ar gyfer aelodau lleyg ynghyd â chylch gorchwyl ar gyfer y PLlA.

ARGYMHELLIAD

1. **Bod y Pwyllgor yn enwebu un cynghorydd i wasanaethu ar Is Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio Cyd-bwyllgor Corfforaethol y Gogledd ac un cynghorydd i weithredu fel dirprwy ar gyfer yr aelod hwnnw.**

2. **Bod y Pwyllgor yn penderfynu a yw'n dymuno enwebu Aelod Lleyg i Is Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio Cyd-bwyllgor Corfforaethol y Gogledd.**